

Валентина ТИТАРЕНКО

ДИНАМІКА ЗАПОЗИЧЕНОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ЛЕКСИКИ В ПІВНІЧНОУКРАЇНСЬКОМУ НАРІЧЧІ

(На матеріалі пам'яток XVI – XVII ст.)

У статті досліджено вплив іношомовної лексики на позначення транспортних засобів у XVI – XVII ст. у північноукраїнських пам'ятках. Виявлені слова розподілено за лексико-семантичними групами, простежено їх еволюцію в польському діалекті.

Ключові слова: *пам'ятка, запозичення, тематична група, етимологічне джерело, північноукраїнське наріччя, лексико-семантичний варіант, семема.*

У сучасній українській лінгвістиці активно досліджуються динамічні процеси в мові, зокрема й лексиці. Об'єктом таких праць найчастіше є словники XX ст., твори письменників цих же століть, публіцистичні твори, періодика тощо¹. Часові рамки охоплюють переважно XX – початок XXI ст. Напевно, хронологія зумовлена, по-перше, тим, що в цей період, зокрема кінець XX – початок XXI ст., відбувалися значні зміни в лексичному складі української мови, по-друге, наявна достатня джерельна база для простеження змін. Такі наукові розвідки є важливими тому, що “вивчення семантичної структури слова, її обсягу, особливостей і значеннєвих зрушень має величезне як теоретичне (намагання дати наукові обґрунтування аналізованому процесу), так і практичне значення (прагматично-утилітарна потреба в називанні та експресії і лексикографічне опрацювання)”². Водночас на сьогодні немає ще комплексного дослідження процесу оновлення української мови (і літературної, і діалектної) на зламі століть. Небагато є досліджень, у яких би простежувалися динамічні процеси від давніших часів до сучасності. Основні причини, на нашу думку, полягають в тому, що немає достатньої джерельної бази для створення корпусу лексики в діяхронії та в сучасних наріччях (не до кінця поки що

¹ Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі. – К., 2008. – 336 с. Навальна М. Динаміка лексикону української періодики початку XXI ст. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. – 328 с. Стишов О. Українська лексика кінця XX століття: (На матеріалі мови засобів масової інформації). – 2-ге вид., переобл. – К.: Пугач, 2005. – 388 с. Струганець Л. Динаміка лексичних норм української літературної мови XX ст. – Тернопіль: “Астон”, 2002. – 252 с.

² Стишов О. Українська лексика кінця XX століття: (На матеріалі мови засобів масової інформації). – 2-ге вид., переобл. – К.: Пугач, 2005. – С. 211.

опублікований Словник української мови XVI – поч. XVII ст., мало представлено в лексикографічних працях мову другої половини XVII – XIX ст., величезна кількість архівних матеріалів залишається неопублікованою, а тому недоступною для науковців, нещоповні зібрано діалектну лексику тощо). Водночас наявність пам'яток XVI – XVII ст., які походять з північноукраїнського ареалу та лексикографічне представлення транспортної лексики цієї ж території на сучасному етапі дає можливість простежити зміни, які відбулися в цій тематичній групі від XVI – XVII ст. – дотепер, що є основним завданням статті.

Матеріалом слугували поліські пам'ятки XVI – XVII ст., книга М. В. та О. М. Никончуків “Транспортна лексика правобережного Полісся в системі східнослов'янських мов”, а також інші лексикографічні праці, у яких можна простежити еволюцію та етимологію зібраних лексем.

М. В. та О. М. Никончуки³, С. Ф. Довгопол⁴, Р. Л. Сердега⁵ та інші досліджували транспортну лексику в говірках української мови, Н. Л. Осташ⁶ активно студіювала номінації на позначення транспортних засобів у староукраїнських пам'ятках. Однак іншомовні впливи у визначеній групі слів в історичному ракурсі висвітлено принагідно. Актуальними такі дослідження стають ще й тому, що з'являються нові опубліковані пам'ятки, у яких засвідчено новий фактологічний матеріал, інколи такі джерела дозволяють уточнити хронологію появи слів в українській мові.

У північноукраїнських пам'ятках виявлено низку іншомовних слів, які характеризують транспортні засоби та їх частини. На основі зібраного матеріалу виокремили такі лексико-семантичні групи: назви сухопутних засобів пересування, назви водного транспорту, назви упряжі.

³ Никончук М. В., Никончук О. М. Транспортна лексика правобережного Полісся в системі східнослов'янських мов. – К., Наукова думка, 1990. – 292 с.

⁴ Довгопол С. Ф. Картографування назв возів за їх функціями в Атласі української мови // Українська лінгвістична географія. – К., 1966. – С. 24–29.

⁵ Сердега Р. Л. Назви традиційних сухопутних транспортних засобів у говірках Центральної Слобожанщини // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2008. – № 798. Сер.: Філологія. – Вип. 53. – С. 42–45.

⁶ Осташ Н. Л. Лексика на позначення волової упряжі у пам'ятках української мови XVI – XVIII ст. // Українська історична та діалектна лексика. – Львів, 2003. – С. 77–88. Осташ Н. Л. Назви засобів пересування у пам'ятках української мови XVI – перш. пол. XVII ст. // Українська лексика в історичному та ареальному аспектах. – К., 1991. – С. 44–55. Осташ Н. Л. Лексика на позначення тягової сили для засобів пересування // Українська історична та діалектна лексика. – Львів, 1996. – С. 141–148.

Назви сухопутних засобів пересування

Засвідчено в пам'ятках германізм фура, який у досліджуваних текстах виявлено з двома значеннями: *ночью то(т) поташь, с фурую способи(в)шисе, з буды выбралъ* (Житомир 1605, ДМВН, с. 88) 'транспортний засіб, віз'; *...и за фуру вывозу поташу з леса до Корца...и укривдил мя золотых полских семдесят и пят* (Володимир 1617, ТУ, с. 262–263) (п. *fura*, свн. *vuore* [ESB, с. 151]) 'міра місткості'. Запозичене слово мало питомий часто вживаний відповідник *возъ* із такими ж семами: 'транспортний засіб, віз': *поты(м) ... конѢ кѡва(л)то(в)не поω(т)бира(л), возы, скринѢ и всю субста(н)цию и має(т)но(ст) ихъ* (Житомир 1650, ДМВН, с. 193), 'міра місткості, віз': *А (с) ты(х) по(д)даны(х) пода(т)ки ю(ж) на себе выбра(т), с которы(х) выбрано было... жєлєза возо(в) ω(с)мьдєся(т)* (Житомир 1649, ДМВН, с. 180). Лексема з фонетичними варіантами (*хура*/*фура*) та незначними лексико-семантичними модифікаціями зберігається в сучасній українській та білоруській мовах: 'запряжений кінями чи волами транспортний засіб', 'чотириколісний транспортний засіб', 'міра будь-якого вантажу врівень транспортного засобу або вище' [Никончук, с. 132], 'великий віз або сани для перевезення вантажу, людей тощо, підвода; віз або сани з поклажею; кількість вантажу, що може вміститися на возі чи санях; велика кількість чого-небудь', *заст.* 'валка підвід' [СУМ X, с. 173], на території Білорусії ще 'повозка із скринькою для перевезення сипких речовин: зерна, борошна, картоплі, полови тощо' [Никончук, с. 27–28]. Свідченням активного використання слова в українській мові може бути входження назви до складу фразеологізмів *ставати (стати) під хуру; іти (іти) з хурою* 'найматися перевозити вантажі', значення яких укладачі СУМу позначають ремаркою *застаріле* [СУМ X, с. 173].

На периферію відійшла лексема німецького походження *рыдванъ, рыдванъ: къ тому карета новая безъ ланцуховъ и безъ попоны, рыдванъ старый съ попоною лихою* (Луцьк 1576, 1650; Володимир 1649, СЛУМ 14, с. 53) (п. *rydwan*, свн. *reitwagen* [Булика, с. 290]) 'критий кінний повіз на ресорах для подорожей'. Укладачі СУМу вказують на хронологію лексеми – XVIII – на поч. XIX ст. [СУМ VIII, с. 532], але пам'ятки засвідчують часте використання германізму з другої половини XVI ст.

До аналізованої підгрупи належить лексема польського походження *коляса* (п. *kolasa* [ЕСУМ II, с. 527; BES I, с. 749–750]): *А речи тыє, которые при нас видите, то ест меновите конии двое, седел козацких две, коляса и хомут...* (Володимир 1608, ТУ, с. 244) 'чотириколісний екіпаж'; *на которой колясе было тузинъ ложокъ*

серебряныхъ, за сорокъ золотыъ куплены (Луцьк 1609, СЛУМ, с. 206) ‘віз господарського призначення’

В українській та білоруській мовах лексеми *коляса* та похідне утворення *коляска* (*каляска*) уживаються зі значенням ‘легкий візок на чотирьох колесах’ [Никончук, с. 24], ‘легкий візок на двох колесах’ [Никончук, с. 26].

Номен *коляса* в подальшому був успадкований українською мовою. Щоправда, більшого поширення набула похідна форма *коляска*, *коляса* ж нині в уживанні територіально обмежена.

Не зберігся в українській мові полонізм *рендикъ*, *рядик*: *рендик срибромъ оправъными коштоваль золотых польских сорокъ* (Житомир 1635, АЖГУ, с. 179); *там же на коню самого протестанта, рядик срибными козацкими бѣлыми* (Луцьк 1638, СР, с. 304) (п. *rzędzik* [Вр, с. 474]) ‘кінська збруя’.

Латинського кореня сягає лексема *карета*: *кареты две старые, которые на балках лежали...* (Луцьк 1625, СР, с. 188); *...пана Блендовского и ее мл. панюю Блендовскую зъ инъшими панями и бѣлыми головами до кареты провадил* (Луцьк 1638, СР, с. 304) (п. *kareta*, іт. *carreta* (від нлат. *carra* ‘віз’) [ВЕС I, с. 633]) ‘закритий з усіх боків чотириколісний кінний повіз’. Напевно, таке ж значення мала багатозначна питома лексема *возъ*: *узял... воз сукном крытый, кованый железом* (Житомир 1585, СЛУМ 4, с. 190). Уживалася демінутивна форма *каретка* (Володимир 1649, СЛУМ 14, с. 53) ‘мала карета’.

Зберігається в українській, російській, білоруській мовах зі значенням ‘закритий з усіх чотирьох боків кінний екіпаж на ресорах’ [Никончук, с. 23; СУМ IV, с. 105], в одній українській говірці дослідники виявили семантику ‘легкий візок на двох колесах’ [Никончук, с. 26].

Науковці з української етнографії зауважують, що “з XVI – XVII ст. серед заможної частини українського суспільства набув поширення виїзний транспорт різних моделей: “коляса”, “колебка”, “карета”, “ридван”, “палуб” тощо”⁷.

Переважає більшість слів, засвідчених у північноукраїнських пам’ятках XVI – XVII ст., є назвами сухопутних транспортних засобів або їх частин, що викликано передусім природно-географічними факторами досліджуваного ареалу. Водночас виявлено два номени на позначення **водного транспорту**. Запозичено з німецької мови слово *шкута*: *Его мст. панъ Сенницких, продавши йну моему шкуту на бендюзе Устилозскомъ, которую яко збудовол толко лет шесть, правѣ добрую,*

⁷ Етнографія України: Навч. посібник. – Львів, 2004. – С. 219.

неспорохнялюю и до спущаня збожа да Кзданска готовую (Володимир 1602, ТУ, с. 233); (Володимир 1580, ТУ, с. 183; Володимир 1624, ТУ, с. 272; Луцьк 1642, СР, с. 308) (п. *szkut(a)*, нім. *Schute* [Вг, 550]) ‘барка, судно’ та лексема *комага*: (Луцьк 1569, СР, с. 34; ВГ, с. 36) ‘човен, видобаний із дерева’, яка не має єдино прийнятої етимології: А. Баньковський зазначає, що слово в польській мові походить із германського джерела (п. *komiega*, *komiega*, свн. діал. *kumm-egge* [VES I, с. 767]). Автори ЕСУМу однозначно вказують на питомість розвитку номена й заперечують поширення його форм із гол. *kotmeken*, снідерл. *komte* та нн. *kumm(e)* [ЕСУМ II, с. 546]). Обидві лексеми в сучасній українській мові не успадкувалися, а зберігаються в білоруській та російській [Никончук, с. 123, 125]. У північноукраїнських пам’ятках виявлено похідне утворення *полкомашєкь*: ...с комяги по полкопи грошы, съ полкомашка по пятнатцати грошы, а зь великого чольна по дватцати грошы (Київ між 1508 і 1510, ТУ, с. 48).

Назви упряжі

Виявлено лексеми німецького походження: *ле(и)цы*: *и на дворе взяли сано(к) двоє, залуби(и), ду(г) две, ле(и)цо(в) двои ре(м)яны(х), гребло...* (Житомир 1605, ДМВН с., 36); *лець* (Луцьк 1561⁸) (п. *lejse*, свн. *leitseil* [ESB, с. 283]) ‘віжки’. Зазначимо, що германізм обмежував функціонування питомого відповідника *во(ж)ки* (Житомир 1609, ДМВН, с. 177). Назва *лейцы* зберігається в сучасній білоруській мові [Булика, с. 187] та вживається в українських говорах. Аналізована лексема на виявленій території реалізується в різних фонетичних варіантах: ¹*лейци*, ¹*лейци*, ¹*лейцы*, ¹*лейці*, ¹*лейці*, ¹*ліца*, ¹*ліці*, ¹*ліці* [Никончук, с. 139–141, 204]. Попри те, що досліджуваний германізм не став надбанням літературної мови, він поширений на значній території України з різними лексико-семантичними модифікаціями: ‘прикріплений до вуздечки з обох боків довгий ремінь, мотузок тощо, що ним правлять кіньми’; ‘віжки на двох коней з чотирма кінцями крижів’; ‘віжки на одного коня’; ‘віжки на одного коня’; ‘схрещення віжок, яке роздвоєними кінцями попарно тягнеться до вуздечок’; ‘половина парних віжок – повід і крижовина до одного з пари коней’; ‘повід віжок, який тримають у руках’; ‘повід на коня у вигляді подвоєного ремня (вірьовки, тасьми), що тягнеться до

⁸ Мойсієнко В. Варіативність у староукраїнській літературно-писемній мові (на прикладі текстів північноукраїнського ареалу XVI ст.) // Волинь-Житомирщина: Історико-філологічний збірник з регіональних проблем. – Житомир, 2010. – Вип. 22 (I том). – С. 124.

вудил гнuzдечки, для управління при їзді верхом або для ведення коня’) [там само]. На території Білорусії поширені словотвірні утворення ¹лейчына, л¹айчына, л¹айчына, ¹л¹іцки [там само, с. 141]. Як засвідчили укладачі словника транспортної лексики, лексеми і ¹в¹іжки, і ¹лейци відносяться до сукупності північного ременя (мотузка) з уздечкою, проте в одній говірці на Житомирщині виявлено протиставлення лексеми ¹л¹іца, яка, уживається із семантикою ‘та частина віжок, яку тримають у руках і якою правлять кіньми’ [там само, с. 140].

У монографії М. В. та О. М. Никончуків є вказівка, що *лейци*, *ліци* мн. ‘прикріплений до вуздечки з обох боків довгий ремінь, мотузок тощо, що ним правлять кіньми’ новіше, ніж *віжки* [Никончук, с. 139], тому, можливо, що в цих говірках лексема була запозичена вторинно.

У північноукраїнських текстах виявлено номен *шля*: *с трема конми з уздами, зь шляями, з седлом... побрали* (Луцьк 1564, ТУ, с. 106); *седел три, шлеи трои, хомуты три* (Володимир 1580, ТУ, с. 179) (п. *szleja*, ч. *szle*, нім. *Siele* [Булика, с. 365]) ‘шля’. Слово шля, яке має в поліському діалекту різні фонетичні варіанти – *шле¹йа*, *шли¹йа*, *ш¹е¹йа*, *ш¹а¹йа*, *ш¹лейі* – у сучасній українській мові характеризується широкою семантичною амплітудою: ‘частина упряжі – широка смуга, сплетена з мотузків або вирізана з ременю і прив’язана до посторонків, у яку запрягають коней’ [СУМ XI, с. 489], ‘частина збруї, яка вдягається коневі на спину за хвіст, щоб не спадала упряж і щоб держати з гори повозку’ [Никончук, с. 152], ‘верхня пластина ярма, що виконана у вигляді плахи з двома вигинами для шиї волів’ [там само, с. 158–159], ‘дерев’яний або металевий кілок, що замикає шию вола в ярмі із зовнішнього боку’ [там само, с. 161], ‘підгорлова деталь ярма, виконана у вигляді планки’ [там само, с. 160], ‘спорядження для запрягання коней, волів, оленів та інших тварин’ [там само, с. 139].

Хв. Вовк зазначає, що “На Лівобережжю та на невеличкому просторі прибережної смуги Київщини всі кінські вози мають оглоблі та дугу, а дишель – тільки волові; а щодо Правобережжя та цілої західньої України, то тут усі вози, як кінські, так і волові, мають дишли, не мають ніколи дуги, а замість східнього хомута вживається тут *шля*”⁹.

Із тюркських мов запозичено кілька слів на позначення деталей кінської збруї. У студійованих текстах ужито номен *тебенки*: *в том же возе знашли... тебенек малеваныхъ шесть пар* (Луцьк 1565,

⁹ Вовк Хведір. Студії з української етнографії та антропології. –К.: Мистецтво, 1995. – С. 81.

ТУ, с. 112) (стп. *tebienki*, тюрк. *tébéngü* [Br, с. 567; Ф IV, с. 35]) ‘шкіряні декоративні підвіски до сідла’. Лексема в подальшому вийшла з ужитку, засвідчена в словнику В. Даля ‘одна з двох шкіряних лопастей, що підвішуються на пряжках по два боки сідла’ [Никончук, с. 170].

Слово *кульбака*: [пань Белсцьки(и) поо(т)бира(л)] у Ва(с)ка Крупъчы: пйзе(и) готовы(х) золотыхъ чотыри, лужьникъ оди(н), самопа(л), ку(л)баку одну... (Житомир 1650, ДМВН, с. 194), яке в польських пам’ятках ужито зі значенням ‘сідло’, має не зовсім прозору етимологію. На думку А. Булики, лексема пов’язана з тур. етимомом (п. *kulbaka*, тур. *kaltak* [Булика, с. 180]), М. Фасмер вважає слово неясним, із турецьким *kaltak* східнослов’янські форми надто далекі фонетично [Ф II, с. 412], А. Баньковський зазначає, що походження слова вимагає подальших студій [BES I, с. 850]. Водночас автори ЕСУМу етимологію виводять від праслов’янської форми **kulьba* [ЕСУМ III, с. 136]. У словнику XVI – першої половини XVII ст. номен ужито кілька разів лише в значенні ‘сідло’ та як особова власна назва. Наявне також похідне утворення *кулбачный* (особова власна назва) [СЛУМ 15, с. 177]. У словнику Є. Тимченка, крім слова *кулбака* ‘високе сідло з широкими дерев’яними луками’, задокументовано назву *кулбачникъ* ‘той, хто робить сідла’ [Тимченко 1, с. 389]. М. В. та О. М. Никончуки засвідчили, що лексема *кульбака* зберігається в білоруських говорах зі значеннями ‘сідло’ та ‘дерев’яний остов сідла, що складається з двох лук і двох лавок і обтягнутий шкірою’ [Никончук, с. 169], у білоруській мові наявне також похідне утворення *кульбачка* ‘покрита шкірою подушка, яка підкладається під черезсіделок’ [там само, с. 151]. У сучасних північноукраїнських говірках жоден із вищеописаних семантичних варіантів не виявлено, проте вживається форма *кул’бака* із семантикою ‘верхня пластина ярма, що виконана у вигляді плахи з двома вигинами для шиї волів’, ‘саморосла кривуля для чашовини’ [там само, с. 159]. Водночас останні семема не фіксуються словниками української мови: зокрема в словнику Б. Грінченка слово не засвідчено, СУМ подає лексеми *кульбака* ‘сідло’, *кульбачити* ‘сідлати’ з ремарками застаріле та стійке словосполучення *висадити з кульбаки* ‘вибити з коня’ [СУМ IV, с. 392]. Наявність лексеми *кульбака* із семантикою ‘сідло’ в українських джерелах XVI – XVII, XX ст. і мало поширена семема ‘щось зігнуте, криве’, на нашу думку, підтверджує погляд дослідників про запозичений етимон слова *кульбака* на позначення сідла. Можливо, що в українській мові це дві окремі лексеми – запозичена (‘сідло’) та питома (‘щось зігнуте’).

Таким чином, проаналізований матеріал дає змогу зробити

висновки про те, що аналізована група лексики розширювалася запозиченими словами: найбільше германського (*фура, рьдванъ, ле(и)ци, шляя, шкута*) та поодинокі тюркського (*тебе(н)ки*), польського (*коляса, рендикъ/рядик*) походження; лексема *карета* в такій формі утворена в італійській мові, хоч сягає латинського кореня; назви *комажа, кульбака* потребують глибших етимологічних розвідок. У досліджуваних текстах запозичені слова мали питомі відповідники *ле(й)ци – во(ж)ки; фура – возъ, карета – возъ*, що сприяло розширенню парадигматичних рядів та зміни семантичних полів. Більшість лексем аналізованої групи були запозичені в XVI – XVII ст. В активному лексиконі північноукраїнського діалекту залишилися: *лейци, фура/хура, шляя, коляса, карета, кульбака*, окремі з них мають широку амплітуду лексико-семантичних значень (*лейци, шляя*), подекуди в діалектному мовленні відбулася семантична диференціація номенів, що мали дублетне значення (*лейци – віжки*). Низка слів вийшла з активного використання (*тебе(н)ки, рендикъ/рядик, рьдван*).

Список використаних джерел

АЖГУ – Акти Житомирського гродського уряду: 1590 рік, 1635 рік / Підгот. до вид. В. М. Мойсієнко. – Житомир, 2004. – 251 с.

АрхЮЗР – Архив Юго-Западной России, издаваемый Комиссией для разбора древних актов. – К., 1859-1914.

ВГ – Волинські грамоти XVI ст. / Упорядн. В. Задорожний, А. Матвієнко. – К.: Наукова думка, 1995. – 223 с.

ДМВН – Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст.: Зб. Док. / Підгот. до вид. В. В. Німчук, В. М. Русанівський та ін. – К.: Наукова думка, 1981. – 316 с.

Никончук – Никончук М. В., Никончук О. М. Транспортна лексика правобережного Полісся в системі східнослов'янських мов. – К., Наукова думка, 1990. – 292 с.

СР – Селянський рух на Україні 1569-1647 рр. Збірник документів і матеріалів / Упорядники Г. В. Боряк та ін. – К.: Наукова думка, 1993. – 357 с.

ТУ – Торгівля на Україні, XIV – середина XVII століття: Волинь і Наддніпрянщина / АН УРСР. Археограф. комісія та ін.; упор. В. М. Кравченко, Н. М. Яковенко. – К.: Наукова думка, 1990. – 408 с.

Список використаних словників

Булика – Булика А. М. Даўнія запазычанні беларускай мовы. – Мінск: Навука і тэхніка, 1972. – 384 с.

ЕСУМ – Етимологічний словник української мови: / За ред. О. С. Мельничука: В 7-ми т. – К., 1982 – 2012. – Т. 1-6.

СУМ – Словник української мови: В 11-ти т. – К.: Наукова думка, 1970-1980. – Т. I-XI.

Тимченко

Ф – Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: В 4-х т. – М.: Прогресс, 1964 – 1987.

BES – Bańkowski A. Etymologiczny słownik języka polskiego. – Warszawa, 2000. – Т.1-2.

Br – Brükner A. Słownik etymologiczny języka polskiego. – Kraków, 1957. – 806 s.

BS – Basaj M., Siatkowski J. Bogemizmy w języku polskim. Słownik. – Warszawa, 2006. – 502 s.

ESB – Boryś Wiesław. Słownik etymologiczny języka polskiego. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 2005. – 863 s.

Умовні скорочення назв мов і діалектів

двн. – давньоверхньонімецька

іт. – італійська

лат. – латинська

нім. – німецька

нлат. – народнолатинська

п. – польська

свн. – середньоверхньонімецька

слат. – середньолатинська

стп. – старопольська

тюрк. – тюркські

ч. – чеська

Валентина Тытаренко

Динамика заимствованной транспортной лексики в северноукраинском наречии (На материале памятников XVI – XVII вв.)

В статье исследовано влияние иноязычной лексики для обозначения транспортных средств в XVI – XVII вв. в северноукраинских памятниках. Обнаруженные слова распределены по лексико-семантическим группам, прослежено их эволюцию в полесском диалекте.

Ключевые слова: *памятник, заимствования, тематическая группа, этимологический источник, северноукраинское наречие, лексико-семантический вариант, семема.*

Valentyne Tytarenko

Dynamics of transport borrowed vocabulary in the northern dialect (On the material of the monuments of the XVI – XVII centuries)

The article examines the impact of foreign language vocabulary to indicate the vehicles in the XVI – XVII centuries. in the northern monuments. Identified words were divided by the lexical-semantic groups traced their evolution in the northern dialect.

Keywords: *monument, borrowing, thematic group, etymological source, northern dialect, lexical-semantic variant, sememe.*